

נקודה מתוך "לחיות עם פרשת השבוע" ראש הישיבה

סיני? הפסוקים בהמשך מבארים את העניין (שם, י"ב - ט"ו):
 "דָּבַר ה' אֵלַיכֶם מִתּוֹךְ הָאֵשׁ קוֹל דְּבָרִים אֲתֶם שֹׁמְעִים וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רֹאִים זוֹלָתִי קוֹל. וַיִּגַּד לְכֶם אֶת בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר צָוָה אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת עֲשֵׂרַת הַדְּבָרִים וַיִּכְתְּבֶם עַל שְׁנֵי לְחוֹת אֲבָנִים. וְאֵתִי צָוָה ה' בְּעֵת הַהוּא לִלְמַד אֶתְכֶם חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים לַעֲשׂוֹתְכֶם אֲתֶם בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר אֲתֶם עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ. וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד לִנְפְשֵׁיכֶם כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה בְּיוֹם דְּבַר ה' אֵלַיכֶם בְּחָרֵב מִתּוֹךְ הָאֵשׁ."
 נראה, שהצורך בהגשמה, בפסל ובתמונה יכול לגרום לכך שנסכח את מעמד הר סיני שבו לא ראינו כל תמונה. התורה המופשטת, נראית מנותקת מן המציאות המעשית, הגשמית, ולכן מתעוררת דרישה לראות את הכל בעיניים. גדלותה של התורה היא בכך שהיא ניתנה מה', שמקורה הוא מעל העולם, ושלא הכל ניתן להבנתנו ולהשגתנו, ולכן התורה כל כך מדגישה את האיסור בעשיית פסל ותמונה בקשר למעמד הר סיני. אף שיבוא יום שיאמרו גם הגויים כי "רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה", וגדולתה של התורה אכן תופיע בעולם לעיני כל, כל עוד לא הגיע יום זה, ישנו רצון של האדם לראות את כל התורה בעיניים כבר עכשיו, להשיג את כל התורה בכלים שלנו, לבנות פסל ותמונה.
 גם כאן, מקור השכחה הוא קלקול המידות. אדם ששכלו ונפשו גסים, דורש הגשמה, הורדה של הדברים לכלים המצומצמים שלו. רוממות הנפש, ענוה והתבטלות מובילים את האדם להבנה כי ישנם כוחות למעלה מהשגתנו, וכי לא את הכל ניתן לקלוט בכלים שלנו, המקובעים והמצומצמים, וממילא פוחת הצורך בהגשמה.
 הגאווה היא מקור השכחה, כיון שהיא חוסמת את האדם מן היכולת שלו לקבל מן החוץ, בין אם את דברי התורה ובין אם את האמונה בה'. מי שכל כולו מרוכז בעצמו, "שוכח" שישנם דברים מחוץ לו - העומדים מעליו, ושאליהם הוא צריך להתבטל.
 מתוך השיעור שהועבר בו' באב ה'תשע"ב. השיעור המקורי נמצא באתר הישיבה

עוד על שכחה
 הסמ"ג מספר בהקדמת ספרו:
 "ולכן הנני משה בן יעקב נתתי פני לחבר שני הספרים... ויעזרני א-לקי גליות ישראל יתברך שמו על המלאכה לעשות אותה. וגם בענין לאוין בא אלי בחלום ענין מראה בזה הלשון: "הנה שכחת את העיקר, 'השמר לך פן תשכח את ה' א-לקיך". כי לא היה בדעתי לחברו במנין הלאוין. וגם רבינו משה (הרמב"ם) לא הזכירו במנין. ואתבונן אליו בבקר והנה יסוד גדול הוא ביראת ה'..."
 ואכן, בלא תעשה ס"ד מונה הסמ"ג לאו זה:
 "'השמר לך פן תשכח את ה' א-לקיך - אזהרה שלא יתגאו בני ישראל כשהקב"ה משיפע להם טובה..."
 הסמ"ג לומד ששכחת ה' נובעת מגאווה, כפי שניתן לראות מן הפסוקים בפרשה (דברים ה', י"א - י"ד):
 "הַשְׁמַר לָךְ פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ לְבַלְתִּי שְׁמֹר מִצְוֹתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וְחֻקֹּתָיו אֲשֶׁר אֶנְכִי מְצַוֶּה הַיּוֹם. פֶּן תֹּאכַל וְשָׁבַעְתָּ וּבַתִּים טֹבִים תִּבְנֶה וַיִּשְׁבַּחְתָּ. וּבְקֶרֶךְ יִצְאָנֶךָ יִרְבְּנוּ וְכִסְפֶּךָ וְזָהָב יִרְבֶּה לָּךְ וְכָל אֲשֶׁר לָךְ יִרְבֶּה. וְגַם לְבַבְךָ וְשִׁכְחָתָ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ הַמוֹצִיאֶךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים".
 אנו רואים, כי המקור לשכחת ה' הוא קלקול במידות. אדם שמידותיו מתוקנות יודע את מקומו, ומבין שיש מעליו א-לוה, המנהיג את העולם והנותן לאדם כח לעשות חיל. המקולקל במידותיו, רואה רק את עצמו, ומרגיש את עצמו כבעל הכח והיכולת. ממילא אינו נותן מקום לכוחות האחרים לידו, ושוכח שיש מעליו את מקור הכוחות, המשיפע גם עליו את כוחו.
 בפרשת ואתחנן מופיע איסור שכחה נוסף (דברים ד', ט' - י'):
 "הַשְׁמַר לָךְ פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ לְבַלְתִּי שְׁמֹר מִצְוֹתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וְחֻקֹּתָיו אֲשֶׁר אֶנְכִי מְצַוֶּה הַיּוֹם. פֶּן תֹּאכַל וְשָׁבַעְתָּ וּבַתִּים טֹבִים תִּבְנֶה וַיִּשְׁבַּחְתָּ. וּבְקֶרֶךְ יִצְאָנֶךָ יִרְבְּנוּ וְכִסְפֶּךָ וְזָהָב יִרְבֶּה לָּךְ וְכָל אֲשֶׁר לָךְ יִרְבֶּה. וְגַם לְבַבְךָ וְשִׁכְחָתָ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ הַמוֹצִיאֶךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים".
 מהו המקור לשכחה זו? מה יכול לגרום לעם ישראל לשכוח את מעמד הר

פינת הילדים

חשינות חיפוש כפרה וכרה"י
 (לאחר מציאת המושג בקשו בשולחן שבת מאבאמא להרחיב על המושג שמצאתם)

חזוים כחוויה הכא...

1. אם שניים עשו את אותה מצוה על שם מי היא נקראת?
2. מה לא נתון בידי שמים, ומה המקור לכך?
3. מה יותר משובח לחקלאות, ההר או המישור?

"הארץ היא מתיחסת אל הלחם, כי הלחם סועד הלב ונותן קיום לאדם, ואין דבר שיש לו קיום כמו הארץ שנאמר (קהלת א, ד) 'והארץ לעולם עומדת', והאדם הוא עושה הכנה בלבד, אבל מכל מקום ה' יתברך הוציא מן הארץ דבר שהוא סועד הלב ולכך יש לו לברך 'המוציא לחם מן הארץ'" (מהר"ל נתיב העבודה פרק י"ז)

השבוע עסקנו בדף היומי בענייני תשלום בושת. יש בענין זה הלכה של הרמב"ם שדנו בה הרבה. כך כתב הרמב"ם (הלכות חובל ומזיק ה', ו-ז): "הודה החובל שהוא חבל משלם חמשה דברים שהרי העדים היו שם שנכנס לתוך ידו שלם בשעת המריבה ויצא חבול. אבל אם לא היו שם עדים כלל הוא אומר חבלת בי והודה מעצמו פטור מן הנזק ומן הצער וחיוב בשבת ובבושת ובריפוי על פי עצמו. לפיכך אם כפר ואמר לא חבלתי נשבע שבועת היסת. ולמה משלם אדם שלשה דברים אלו על פי עצמו. שהשבת והריפוי ממון הוא ולא קנס. שאם לא יתן לו הרי חסרו ממון שהוא מתרפא בו ובטל ממלאכתו. והבושת לא הגיעה לו אלא בשעה שהודה בפנינו שהוא חבל בו. שהנחבל שלא חבל בו בפני אדם אין לו בושת והודאתו בבית דין היא שביישה אותו". הרמב"ם מדגיש שהשבת והריפוי הם ממון ולא קנס, ומשמע שהבושת הוא קנס. בכל זאת, המודה שחבל חייב לשלם תשלומי בושת. וקשה, שהרי אין אדם משלם קנס בהודאת עצמו!

ב"מרכבת המשנה" מסביר את פסק הרמב"ם (הל' סנהדרין פ"ה ה"ד): "ולזה מפרש רבנו דאין הכי נמי דודאי בושת חשיב קנסא... ומכל מקום שפיר משלם בושת על פי עצמו, דכיון דלא שייך בושת שלא בפני רואין נמצא עיקר הבושת בשעת הודאה ועל הבושת שבשעת הודאה חייב".

אמנם הבושת היא קנס. אבל אדם שחבל בחברו ללא עדים - לא היתה שם בושת, שהרי אף אחד לא ראה את החבלה. כשהוא הודה בפני בית דין שחבל - בזה הרגע הוא בייש את חברו. תשלום הבושת הוא לא על החבלה, אלא על הבושה שנעשתה בעת ההודאה על החבלה.

החידוש של הרמב"ם הוא שאמירה "חבלתי בפלוני" מביישת את הנחבל כמו החבלה עצמה.

חן הברמן | מחזור ל"ח

מחיר החופש

זה לא סוד שאנחנו כבר באמצע החופש. וייתכן שמתחילת החופש הגדול הזדמן לנו להוציא גם לא מעט כסף על בילויים שונים. ובל נשכח את החזרה לבי"ס שמעבר לפינה.

אז איך אנחנו יכולים למתן את ההוצאות, או יותר נכון - כיצד אנחנו יכולים גם ליהנות וגם לחסוך כסף על הדרך?

לגזור ולשמור:

- 1. תקצוב חופשה** - אנחנו מגדירים לעצמנו מראש מה תהיה מסגרת החופשה שלנו, ואנחנו מתחייבים שלא לעבור אותה. כאשר אנחנו מגדירים לעצמנו כמה נוכל להוציא במהלך החופשה, ננפוש ללא חשש ועל הדרך נצא לחופש נפשי (כאן זה המקום להזכיר את המשל של הרב ויצמן על הילד והאופנים על הגג של עזריאלי).
- 2. אופי החופשה** - נחליט על אופי החופשה שאנחנו רוצים לצאת אליה. האם נרצה להתארח במלון יקר ונעשה אטרקציות פשוטות, או שמא ללון באכסנייה וללכת על אטרקציות יקרות יותר. או אולי חופשה שהיא יותר סביבתית שבה נלך לטייל בטבע. בנוסף אפשר להחליט לעשות 'חופשת כוכב'. חופשה בה אנחנו ישנים בבית, ולרציניים: לישון באוהל בחצר או מרפסת, וכל יום לטייל או להסתובב בחלקים אחרים של ארצנו היפה. יום אחד בגולן, יום אחד בירושלים, יום אחד בגליל וכן הלאה.
- 3. שיתוף משפחתי** - זאת אפשרות שניתן לעשות כשהילדים כבר גדולים. אנחנו יכולים לשתף אותם בקשר לחופשה - מה חשבנו לעשות, וגם לשמוע מהם רעיונות ורצונות עבור החופש שעוד נותר להם. אני מאמין שנופתע ממה שיש להם להגיד.
- 4. חפשו דילים והטבות** - אנחנו רוצים גם להיות ספונטניים וגמישים ולא תמיד מתוכננים. אבל הכיס, מה יהא עליו? ובכן גם לזה יש פתרון: ניתן למצוא דילים שונים לכל מיני אטרקציות דרך מועדונים שונים כגון: אשמורת, תמורה, בהצדעה, חבר ואפילו מפעל הפיס. הרי כולנו מכירים מישהו שהוא בקבע או מורה ויש לו את ההנחות במועדונים האלו. אתם תופתעו לראות מה יש להם להציע. גם אם המחירים לא זולים כפי שחשבנו, זה עדיין יותר זול מאשר להוציא כסף על בילוי מסוים במקום.
- 5. עז"ב** - עז"ב זה ראשי תיבות של: עשה זאת בעצמך. קחו פסק זמן זוגי או משפחתי ותעזבו"ו משהו בעצמכם! אפשר לקנות ערכה של אדנית מעץ ולבנות אדנית לבית או לחצר (שנת השמיטה מתקרבת לסופה). או לבחור תפריט ולהכין מנות שרמתן לא נופלות ממסעדות שף. אפשר גם לרכוש צבע ומברשות ולצבוע קיר בבית. או אפילו להתחיל פרויקט חדש בבית.
- 6. צאו להתנדב** - גם להוסיף עוד טוב בעולם וגם הנאה משפחתי. אפשר אפילו להכין כריכים לחיילים או לקנות חטיפים ולחלק אותם בתחנות רכבת. בנוסף, אפשר גם לתאם עם רכז של גמ"ח באזורכם ולרתום את הילדים להתנדבות. הרווח הוא עצום. גם זמן משפחתי וגם תעסוקה חינוכית ברוכה.

אולי יש מחיר לחופש, אבל זה לא אומר שאתם צריכים לשלם יותר כדי ליצור חוויות והנאות משפחתיים או זוגיות.

הכותב הינו יועץ לכלכלת משפחה ומתגורר בקרית שמואל

א' א' א' א'
ז' ז' ז' ז'
א' א' א' א'
ז' ז' ז' ז'

